

Iako cilj ovog napisa nije ispravljanje izvesnih nekorektnosti i nešto slobodnijeg zaključivanja autora pomenute izložbe, ipak bi se trebalo podsetiti na neka, bar za ovu priliku karakteristična događanja u Beogradu posebno u razdoblju između 1947. i 1955. godine. Poznato je, na primer, da će već 1947. godine grupa mladih slikara napustiti Akademiju (uglavnom zbog neslaganja sa njenim programom) i osnovati „Zadarsku grupu” (Kosa Bokšan, Bata Mihajlović, Petar Omčikus, Ljubinka Jovanović); da će 1950. godine Mića Popović prirediti onu, danas već istorijsku izložbu; da će pre Lubardine biti Konjovićeve izložbe „Ljudi” i da će te iste 1951. godine doći do osnivanja dve značajne umetničke grupe („Jedanaestorica” i „Samostalni”). Istovremeno, veoma su značajne samostalne izložbe Stojana Aralice, Peđe Milosavljevića, Bate Mihajlovića, Petro Omčikusa (1951), odnosno Lazara Vozarevića, Marka Čelebonovića, Ivana Radovića (1952). Međutim, proces „otvaranja novih puteva” ulazi u „završnicu” 1954. osnivanjem grupe „Šestorica” (Ivan Tabaković, Ivan Radović, Peđa Milosavljević, Stojan Aralica, Nedeljko Gvozdenović, Milenko Šerban), a do punog trijumfa dolazi tek decembra 1955. godine i to onom izvanrednom akcijom članova tek osnovane „Decembarske grupe” (Stojan Čelić, Lazar Vozarević, Dragutin Cigarčić, Lazar Vujaklija, Miloš Bajić, Miodrag B. Protić, Aleksandar Tomašević, Zoran Petrović, Aleksandar Luković, Mladen

Srbinić). Naravno, iz čitavog ovog pregleda najvažnijih događanja, od kojih su posebno tri imala izvanrednu psihološku dozu u animiranju drukčijih shvatanja (izložba Miće Popovića, izložba Petra Lubarde i „Decembarska grupa”) suštinska bitka je tek započela; do 1955. razvijana je ipak, samo strategija. Znači, proces „uklanjanja barijera” nije delo jednog čoveka, ni jedne izložbe (Petra Lubarde), već brojnih umetnika, podjednako „starih” i „mladih” i njihovog zajedničkog angažovanja i to upravo u godinama stvaranja i novih odnosa u našem društvu (samoupravljanje, demokratizacija umetnosti, sloboda stvaralaštva). Istovremeno, problem apstraktnog slikarstva, nije u tom periodu još bio aktuelan (bar ne kod nas), suština problema bila je istraživanju novih mogućnosti forme i sadržine i to u domenima konkretnog, figurativnog slikarstva, što će se i odraziti u jednoj originalnoj varijanti likovnog ekspresionizma u drugu takozvane „beogradske škole”.

Iznete primedbe na određene nekorektnosti u pristupu (zapravo previše slobodnom uopštavanju problema) zadatoj istorijsko-umetničkoj temi treba shvatiti samo kao dobromerne i eventualne predloge za buduće izlagačke namere Poklon zbirke Rajka Mamuzića čiji start, sa već ovako zamišljenom temom, u svakom slučaju treba pozdraviti.

Mladi umetnici Vojvodine

Miloš Arsić

Povodom Dana mladosti, Galerija savremene likovne umetnosti iz Novog Sada priredila je izložbu mladih likovnih umetnika iz Vojvodine. Autor izložbe, Grozdana Šarčević, odlučila se da novosadskoj publici predstavi petoro mladih, uglavnom već afirmisanih umetnika; Radmilu Bobić-Fijatović (skulpturama), Cvetana Dimovskog i Branku Veselinović (grafikama), Slobodana Kuzmanova i Dušana Todorovića (crtežima). Istovremeno, izložba je tako koncipirana da se stiče utisak kao da je u pitanju pet samostalnih izložbi.

Čast da predstavlja mlade skulptore pripala je **Radmili Bobić-Fijatović**, autoru iz grupacije skulptora koji u svojoj likovnoj akciji polaze od konkretnih oblika, ali se pri konačnoj realizaciji ipak odlučuju za slobodne, apstraktne forme. Njene kompozicije odlikuju se logičnom organizacijom elemenata i očitom namerom forsiranja dinamičnog odnosa primenom metode većestog raspoređivanja masa, što u nekim slučajevima podseća na spretno postignuto aranžiranje. Međutim, osnovni vajarski potencijal ovog autora treba tražiti u osećanju mere za smisao odnosa realizovanih plastičnih spojeva.

Cvetan Dimovski je grafičar koji se već nekoliko godina nalazi „u usponu” i sa već znatnom afirmacijom u krugu jugoslovenskih grafičara. Njegova serija grafičkih listova pokazuje, pored zavidne tehničke spremnosti, jedno prefinjeno osećanje za one najtanjanije odnose predstavljenih oblika tako nenametljivo ukomponovanih u scene svakodnevnog života. Reč je o autoru koji zna lački izgrađuje jedan svet intima, nekih čudnih zanosa za neku samo njemu važnu sekvencu ili onog, za tren samo čujnog i tek malo povišenog prizvuka u atmosferi određenog događaja. Iako je u osnovi izvedenih prizora prisutna izvesna dramatičnost, kompozicija je smirena, skoro statična, dok osećanje takta, spustava svaku isforsiranu napadnost, podvrgavajući svaki detalj, svaki naglašeniji atribut smirenom i zna lački vođenom mehanizmu funkcionalne likovne metodologije.

Iako pripada grupaciji najmlađih grafičara u Vojvodini, **Branka Veselinović** je već spremna da ponudi zanimljive likovne predloge. Njeno prvenstveno grafičko interesovanje usmereno je na istraživanje „unutar viđenog” (kako se i zove ciklus njenih grafika), traženje unutrašnje logičnosti markiranih oblika, organizo-

vanih u čvrste, dramatikom „nabijene” plastične celine, slobodne asocijativne označenosti. Ona ne želi da „priča lepe priče”, još manje je interesuju oni, kod većine mladih grafičara tako omiljeni „prizori morbidnog”. Središte njenog angažovanja je sama grafička forma čija sadržinska vrednost nije podređena unapred datom narativnom programu.

Slobodan Kuzmanov ima već određeni ugled u području grafičkog dizajna, međutim, i njegovi crteži velikog formata, koji imaju sve odlike takozvanog „originalnog crteža”, već nekoliko godina (od 1974) privlače pažnju. Reč je o radovima čiju osnovu čine oblici konkretnog značenja (maštovite predstave životinja), koji se jednom, krajnje slobodnom „crtačkom „igrom”, pretvaraju u predstave prilično obespekojavajućeg izgleda. Likovna zanimljivost ovih crteža leži u lepršavoj razuđenosti (što nema nikakve veze sa njegovim ilustracijama) datog oblika, preciznom vođenju sistema crtačkih intervencija, smelim uopštavanjima i potezima koji sigurno „zasezaju” onu, prvobitno ne posve definisanu formu.

Crteži **Dušana Todorovića** pripadaju jednoj seriji pod zajedničkim nazivom „Vizuelni tragovi”. Radi se o crtežima-projektima koji podjednako imaju draž predloga i koncepta, zapravo veoma zanimljivog beleženja raznovrsnih vizuelnih senzacija ali i određenu definisanost „završene” likovne celine. Ovi radovi predstavljaju aktuelne crtačke organizme aktivnog likovnog potencijala izvedene pedantno i krajnje promišljeno sa očitom namerom istraživanja suštinskog plastičnog smisla osnovnih likovnih elemenata, pre svega mogućnosti linija. „Obojenost” ovih crteža ne predstavlja nikakav ustupak nostalgiji za pikturnom akcijom već je pre samo elemenat aktivnijeg (i ubedljivijeg) ostvarivanja željene namere.

Ovu izložbu, koja ukazuje na neke aktuelne vrednosti (i pored nezastupljenosti slikara) u likovnim umetnostima u Vojvodini, prati korektno urađeni katalog (autor Grozdana Šarčević) sa osnovnim podacima o zastupljenim autorima i predgovorom pisanim bez većih ambicija davanja konačnog suda o navedenim umetnicima. U svakom slučaju, reč je o izložbi koja u ovom trenutku predstavlja pravi mali izlagački poduhvat.